

ความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

Business Sustainability in Tourism Industry of Community Entrepreneurs Leveraging Biodiversity-based Circular Economy Guidelines

วันที่รับบทความ : 21/01/2565

วันแก้ไขบทความ : 28/03/2565

วันตอบรับบทความ : 31/03/2565

ปภาวิน พชรโชติสุธี^{1*}

Paphawin Patcharachotsuthi^{1*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ศึกษาแบบแผนโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน และคัดเลือกกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณใน 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการชุมชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และการประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (AHP) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 9 คน

ผลการศึกษาพบว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจากทดสอบอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีอิทธิพลรวม (TE) ต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนมากที่สุด และเมื่อคัดเลือกกลยุทธ์ ด้วย

¹ อาจารย์ ดร. , คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

¹ Instructor, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology ISAN, Khon Kaen Campus

* Corresponding author: E-mail address: Aj.paphawin@gmail.com

เทคนิคการวิเคราะห์ AHP พบว่า กลยุทธ์ที่สำคัญเรียงลำดับดังนี้ คือ การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน และการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน

คำสำคัญ: ความยั่งยืน ผู้ประกอบการชุมชน ฐานชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

This research aims to: study on business sustainability of bio-based community entrepreneurs under circular economy; test consistency of structural equation and empirical data and to study on structure of causal relationship of factors influencing on business sustainability in tourism industry of bio-based community entrepreneurs under circular economy; and to select strategy on business sustainability management of bio-based community entrepreneurs under circular economy. The research was conducted by using quantitative research in 2 procedures, i.e., Structural Equation Model (SEM). The sample group consisted of 420 community entrepreneurs in tourism industry. Research tools were questionnaire and application of Analytical Hierarchy Process (AHP). The informants consisted of 9 persons who were experts and academicians on tourism and environment.

The results revealed that developed model had consistency between structural equation and empirical data. From testing influence of causal variables and effects of causal model on business sustainability of community entrepreneurs utilizing bio-based economy under circular economy, it was found that transformational leadership of community leaders had total effect (TE) on business sustainability of community entrepreneurs in the highest level. When selecting strategies by using AHP, it was found that the important strategies could be ordered as follows: management under sustainable tourism standard of community, transformational leadership promotion, community leader changing , and circular economy management in community business.

Keywords : Sustainability, Community Entrepreneurs, Biodiversity-based, Circular Economy

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันคงปฏิเสธการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจทั่วโลกต้องเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่แย่ง และที่สำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบโดยตรงเช่นกัน อันเกิดจากข้อจำกัดด้านการเคลื่อนย้าย ตามมาตรการของรัฐบาลที่ได้มีการจัดทำมาตรการควบคุมเรื่องของการเดินทางเข้า-ออกประเทศของชาวต่างชาติ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Tadasirichoke, 2020) ซึ่งส่วนใหญ่ได้กำหนดมาตรการเรื่องการปิดประเทศ ควบคุมการเดินทางเข้า-ออกของชาวต่างชาติ แต่ได้มีบางประเทศที่ใช้มาตรการที่แตกต่างกันออกไป โดยจำกัดการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศที่มีการระบาดของโควิด-19 ซึ่งผู้ที่เดินทางเข้ามาต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือมาตรการการป้องกันของเชื้อไวรัสโควิด-19 เช่น การเข้ารับการตรวจหาเชื้อด้วยวิธี RT-PCR การกักตัวในโรงแรม หรือที่พักเป็นเวลา 14 วัน ตามที่กำหนด เป็นต้น ทำให้ไม่มีความสะดวกต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (Sriwilai & Thongsri, 2021)

แนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยไทย แม้ว่าสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จะมีสัดส่วนผู้เสียชีวิตต่อผู้ติดเชื้อลดลง ยังคงเจอประเด็นที่ท้าทายเนื่องจากยังมีประเทศที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 แม้ว่าทางรัฐบาลไทยได้มีแนวทางในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยของการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Saenkam, 2021) แต่ยังคงมีข้อจำกัดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะจังหวัด ส่งผลทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศคงจะต้องใช้ระยะเวลาอีกสักระยะกว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวจะกลับมาเป็นปกติ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต้องพึ่งพากลุ่มนักท่องเที่ยวคนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐอาจจะต้องมีการพิจารณาเรื่องจัดทำมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศออกมาเป็นระยะ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยว (Chuaikrut, Phusanam & Dejmanee, 2020)

นอกจากนี้ ภาครัฐอาจจะใช้ประโยชน์จากช่วงเวลานี้ ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ยังไม่ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวนอกประเทศในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว และวางแผนในการรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้น ด้วยการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ (Kaosa-Ard, et al., 2021) และพัฒนารูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวในช่วงที่รอการฟื้นตัว เช่น การพัฒนาปรับปรุงและซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว การจัดระเบียบและมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีความปลอดภัย การพัฒนาช่องทางการตลาดให้มีความหลากหลาย และเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยให้สิทธิพิเศษกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย และปฏิบัติตามมาตรฐานการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เข้ามาอยู่ในระบบ มีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการบริการให้มีทักษะความรู้ที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดการ

ท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน เป็นต้น (Kaewchoo, 2020)

สำหรับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น เห็นได้ว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทย ล้วนเป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหลักของการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติเป็นหลักซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับ สิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องจำเป็น หากสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวด้วย (Saenkam, 2021) ดังนั้น การบูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวร่วมกับภาคเอกชน ภาคประชาชนในการ ปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามแนวทางการใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพ ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพอย่างยั่งยืน (Tongrit, 2020)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางของการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน และเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ดำเนินการตามแนวทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความได้เปรียบและโดดเด่นกว่าคู่แข่ง (Ministry of Tourism and Sports, 2020) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในปัจจุบันยังคงศูนย์กลางการพัฒนาไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งจากการศึกษาของ Fernando, J'essica, Eduardo and Ant'onio (2020) ที่ศึกษาสาเหตุของความล้มเหลวของมาตรฐานเมดิเตอร์เรเนียนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Mediterranean Standard for Sustainable Tourism, MESST) อันเป็นมาตรฐานที่สร้างขึ้นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มาจากสหภาพยุโรป โดยการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า การประยุกต์ใช้ความยั่งยืนจากภายนอกเป็นแนวทางใหม่แบบบูรณาการจากล่างขึ้นบนของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากเจ้าของพื้นที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเปลี่ยนการพัฒนาท้องถิ่นจากสถานะของชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Paladahan and Phrapinit (2016) ที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มาจากส่วนกลาง ซึ่งสุดท้ายแล้วพบว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาและระยะเวลาในการประกอบการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ ตำบล จังหวัดแตกต่างกัน จึงเป็นที่น่าสนใจว่า เพื่อการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น หน่วยงานส่วนกลาง ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะสามารถเข้ามามีบทบาทเพื่อพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันเป็นการสร้างคุณค่าให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการชุมชนที่จะต้องมีการบริหารจัดการให้เกิดความยั่งยืนทางธุรกิจ ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตของชุมชน การรักษาวัฒนธรรมของชุมชน การรักษาสภาพแวดล้อม (Fernando, Eduardo & Ant'onio, 2020) ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนให้มีแนวคิดเพื่อความยั่งยืน ประกอบด้วย ผู้นำที่มีทักษะ การบริหารและการจัดการทรัพยากรที่

เหมาะสม วิสัยทัศน์และความท้าทายของผู้นำ และการสนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชา (Auareesuksakun & Chantuk, 2016) นอกจากนี้การบริหารจัดการของผู้ประกอบการจะต้องมีการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน ประกอบด้วย แผนการดำเนินงาน การนำไปปฏิบัติ การกำกับดูแล การติดตาม เฝ้าระวัง และวัดผลการดำเนินงาน การทบทวนผลการดำเนินงาน การสนับสนุน (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization), 2018) และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนผู้ประกอบการจะต้องมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน การให้ข้อมูลการประกอบการการส่งออกถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ และการแสวงหาข้อมูลของผู้ประกอบการ อันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนทางธุรกิจในอนาคตของการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Cabiddu & Piccoli, 2013)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวพบว่าสามารถทำได้ด้วยหลายวิธี เช่นจากการศึกษาของ Chatthama (2015) ที่ได้ศึกษาเพื่อหารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งลักษณะทางกายภาพและการบริการของกลุ่มโรงแรมและที่พักในกลุ่มทำเลที่ตั้งที่แตกต่างกันแล้วพบว่าการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกลุ่มโรงแรมและที่พัก โดยผู้ประกอบการจึงควรคำนึงถึงในเรื่องของทำเลที่ตั้งและพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในการพัฒนาธุรกิจโรงแรมและที่พัก เพื่อสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางด้านกายภาพและการบริการได้ตรงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายเพื่อสร้างความประทับใจ และการศึกษาของ Chompoonoi (2018) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวชุมชน ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ผลการศึกษาพบว่า การที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนนั้น รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน ผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวจะต้องมีการเชื่อมโยงกันเป็นห่วงโซ่มูลค่าของการท่องเที่ยวถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน และมีคุณค่าต่อไป (Porter, 1985) ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับสร้างมูลค่าผ่านการพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ Circular Economy ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืน (Freeman, (1984), Lan-Huong & Bao Quoc, 2018)

เศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ Circular Economy เป็นระบบเศรษฐกิจสำหรับการออกแบบมาเพื่อคืนสภาพหรือให้ชีวิตใหม่แก่วัสดุต่าง ๆ ในวงจรชีวิตของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แทนที่จะทิ้งไปเป็นขยะ เมื่อสิ้นสุดการบริโภคหรือการบริการในแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ต้องมีการนำทรัพยากรเหล่านั้นกลับมาสร้างคุณค่าใหม่ ให้มีความหมุนเวียนเป็นวงจรต่อเนื่อง โดยไม่มีของเสีย ถือเป็นการสร้างคุณค่าที่ดีขึ้นและสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม ชุมชนสังคม เศรษฐกิจชุมชน รวมถึงธุรกิจ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนมี

ความน่าสนใจในเชิงของการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ อันมีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความยั่งยืนของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีต่อความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ทำให้เกิดเม็ดเงินอยู่และนำเที่ยวไปพร้อมกัน สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวเดิมที่อยู่ในระบบ รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาปิดช่องว่างให้การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อีกทางหนึ่งด้วย (Einarsson & Sorin, 2020)

จากบริบทข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษา ความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ศึกษาแบบแผนโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อเพื่อคัดเลือกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาแบบแผนโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน
4. เพื่อคัดเลือกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

ทบทวนวรรณกรรม

สำหรับการดำเนินงานวิจัยเรื่องความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้จัดทำมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่เป็นข้อกำหนดสำหรับเป็นขั้นตอนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบเพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย การวางแผนการบริการการท่องเที่ยว การนำไปสู่การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงกระบวนการทำงาน โดยในมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้ให้ข้อกำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การกำกับดูแล 2) แผนการดำเนินงาน 3) การนำไปปฏิบัติ 4) การสนับสนุน 5) การติดตาม เฝ้าระวัง และวัดผลการดำเนินงาน และ 6) การทบทวนผลการดำเนินงาน นำมาซึ่งองค์ประกอบของตัวแปรการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน

แนวคิดว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากสภาพแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เกิดการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นเลิศและชิงทรัพยากรต่าง ๆ มาเป็นของตนเองในการบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวขับเคลื่อนคือ ผู้นำ (Paul, 1997) แต่คุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่ดี ต้องเกิดจากการเรียนรู้สะสมประสบการณ์ และการรู้จักพัฒนาตนเองซึ่งสามารถทำให้ผู้นำเป็นผู้นำที่เก่งและดีในองค์กรได้ (Xiao-Hua & Jane, 2012) ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) ทัศนคติและความท้าทายของผู้นำ 2) ผู้นำที่มีทักษะ 3) การบริหารและการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม และ 4) สนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชา นำมาซึ่งองค์ประกอบของตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน (John, Andrew & Martin, 2013; Bass, 1985; John, Andrew & Martin, 2013)

แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วม และแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการชุมชนกับความยั่งยืนทางธุรกิจ

แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมกัน (value co-creation) ได้รับความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน โดย Prahalad and Ramaswamy (2004) เป็นผู้ริเริ่มให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการร่วมกันสร้างระหว่างองค์กรและผู้บริโภค (co-creation) ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Schiavone, et al., 2014) โดยยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณค่าร่วม (value) ที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรและผู้บริโภค (Grönroos, 2008) ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการสร้างคุณค่าร่วมกันประกอบด้วย 1) การแสวงหาข้อมูลของผู้ประกอบการ 2) การให้ข้อมูลการประกอบการ 3) การแสดงออกถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ และ 4) ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ นำมาซึ่งองค์ประกอบของตัวแปรการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน สำหรับแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการชุมชนกับความยั่งยืนทางธุรกิจ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้ประกอบการชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานวิจัยนี้จึง

มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชน ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตของชุมชน การรักษาวัฒนธรรมของชุมชน การรักษาสภาพแวดล้อม (Fernando, Eduardo & Ant'onio, 2020)

แนวคิดการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

แนวคิดเรื่อง Circular Economy (CE) ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในช่วงที่ผ่านมา โดยได้รับความสนใจมากขึ้นโดย บริษัทต่าง ๆ องค์กรพัฒนาเอกชนและสาธารณชนที่หลากหลาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วโลก โดย Circular Economy (CE) สามารถนิยามได้ว่าเป็น “ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับการออกแบบอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยได้รับแรงบันดาลใจจากระบบธรรมชาติ การปฏิรูปทุนมนุษย์และธรรมชาติ ที่ทำงานในระยะยาวสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด” ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียน ประกอบด้วย 1) การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน 2) ด้านการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจชุมชน 3) ด้านการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจชุมชน และ 4) ด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ นำมาซึ่งองค์ประกอบของตัวแปรการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยข้างต้น นำมาซึ่งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 2 การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานที่ 3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน และการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานที่ 4 การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 5 การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานที่ 6 การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ระเบียบวิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ประกอบการชุมชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง โดยการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural Models with Latent Variable) ดังนั้นการกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ถ้าขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่เหมาะสมหรือมีจำนวนน้อยเกินไป จะส่งผลให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นต่ำ เมื่อพิจารณาจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าในโมเดลลิสเรล (LISREL) โดยใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 10-20 คนต่อตัวแปรในการวิจัย 1 ตัวแปร (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) ในการศึกษานี้มีตัวแปรในการวิจัยอยู่ระหว่าง 23 ตัวแปรสังเกตได้ (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก) จึงต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 230 - 460 คนเป็นอย่างน้อย ดังนั้นจึงพิจารณาแจกแบบสอบถามจำนวน 420 ชุด โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ คือ คัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเป็นผู้ประกอบการชุมชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ ศึกษากรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดประเด็นคำถามในเครื่องมือวิจัย สร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่วัด (Index of Item Object Congruence : IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำแบบทดสอบไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1974) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analytical statistics) คือ ค่าจำนวน (Quantity) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) คะแนนการประเมินใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยใช้โปรแกรมสถิติในการวิเคราะห์คือ LISREL โดยการพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล มีเกณฑ์ประกอบด้วยดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่ามากกว่า 0.92 ดัชนีวัดความสัมพันธ์ (Relative Fit Index) มีค่ามากกว่า 0.92 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (Standard Root Mean Square Residual: Standardize RMR) มีค่าไม่เกิน 0.08 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.07 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่ามากกว่า 0.95 ดัชนีวัดความสัมพันธ์ (Relative Fit Index) มีค่ามากกว่า 0.95 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่ามากกว่า 0.90 และ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square: X^2/df) มีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2.00 (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010)

ส่วนที่ 2 การประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การประยุกต์เทคนิคกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process: AHP) วิธี AHP ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้ (André, et al., 2015)

ขั้นที่ 1 วางกรอบของปัญหาของการวิจัยให้ตรงประเด็น รวมถึงหาเกณฑ์การตัดสินใจและทางเลือกที่เหมาะสมในการวินิจฉัยความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

ขั้นที่ 2 วิธีการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในวางโครงสร้างของความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนตามองค์ประกอบที่ได้มาในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 3 การสร้างตารางเมตริกซ์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นคู่ ๆ

ขั้นที่ 4 หาผลการวินิจฉัยความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนเปรียบเทียบ

ทั้งหมดจากชุดของตารางเมตริกซ์ในขั้นตอนที่ 3 ข้างต้น ถ้ามีผู้ร่วมการวินิจฉัยหลายคน ความรับผิดชอบของแต่ละคนนั้นจะถูกกำหนดให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 5 หลังจากที่ได้ข้อมูลตัวเลขของการวินิจฉัยความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน เปรียบเทียบทั้งหมดลงในตารางเมตริกซ์แล้วจึงคำนวณหาลำดับความสำคัญและทดสอบความสอดคล้องของการวินิจฉัย

ขั้นที่ 6 ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3, 4, และ 5 สำหรับเกณฑ์ในแต่ละระดับชั้นและแต่ละชุดของแผนภูมิความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

ขั้นที่ 7 สังเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมดของแผนภูมิ ความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

ขั้นที่ 8 คำนวณหาค่าความสอดคล้องของความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อทดสอบว่าการวินิจฉัยทั้งทั้งแผนภูมิสมเหตุสมผลหรือไม่ ค่าความสอดคล้องของแผนภูมิไม่ควรเกินเพดาน 10% ถ้าเกิน 10% ก็หมายความว่าคุณภาพของข้อมูลมีน้อย ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง (Tansirikongkol, 1999)

การตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล (Consistency)

ความสอดคล้องของข้อมูลความยั่งยืนทางธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนจะต้องตรวจสอบจากค่าสัดส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio, CR) ว่ายอมรับได้หรือไม่สัดส่วนความสอดคล้อง (Consistency Ratio) เพื่อที่จะหาอัตราส่วนความสอดคล้อง CR ต้องนำผลลัพธ์ CI ที่ได้มาเปรียบเทียบกับ RI ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างของตารางเมตริกซ์จำนวนมาก ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่า RI ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

ขนาดของตารางเมตริกซ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ค่า RI จากการสุ่มตัวอย่าง	0.00	0.00	0.52	0.90	1.12	1.26	1.32	1.41	1.45

ที่มา: A.R. Hadadian and Ali Rasoulain (2017)

ค่าสัดส่วนความสอดคล้อง (CR) นี้ไม่ควรเกิน 10% สำหรับการวินิจฉัยของเกณฑ์ที่มีเกินกว่า 5 เกณฑ์ ไม่ควรเกิน 9% สำหรับ 4 เกณฑ์ และไม่ควรเกิน 5% สำหรับ 3 เกณฑ์ หากค่าความสอดคล้องสูงกว่าที่ยอมรับได้ต้องมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบใหม่อีกครั้งหนึ่ง

โดยสามารถแสดงตัวอย่างการคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ดังนั้น } \lambda_{\max} = \frac{\sum D}{N}$$
$$\text{C.I.} = \frac{(\lambda_{\max} - n)}{(n-1)}$$

และลำดับสุดท้ายเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องกัน (Consistency Ration : C.R.)

$$\text{จากสูตร C.R.} = \frac{\text{C.I.}}{\text{R.I.}}$$

ผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการชุมชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยเกินครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 46-55 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มีลักษณะของสถานประกอบการเป็นกิจการการผลิต รูปแบบของสถานประกอบการเป็นวิสาหกิจชุมชน อายุของกิจการ 6 – 10 ปี มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 10 คน มีประสบการณ์ 6 – 10 ปี และมีจำนวนรายได้ของกิจการต่อปี 100,001 บาทขึ้นไป

ผลการศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

คุณภาพชีวิตของชุมชน มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ธุรกิจมีการบริหารจัดการที่ดี ถึงแม้ว่าจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และธุรกิจใช้แรงงานที่มีประสิทธิภาพและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากในพื้นที่มาช่วยในการพัฒนาความยั่งยืนในจำนวนที่เท่ากันคือ รองลงมา ธุรกิจไม่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่น ๆ เช่น ภาคการเกษตรการกสิกรรม การอุตสาหกรรม ตามลำดับ

การรักษาวัฒนธรรมของชุมชน มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ธุรกิจไม่ได้มีส่วนทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รองลงมา ธุรกิจไม่ได้มีส่วนทำให้เกิดปัญหาสังคม และธุรกิจของไม่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมของชุมชน ตามลำดับ

การรักษาสภาพแวดล้อม มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ธุรกิจมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดปริมาณของเสียจำนวนมาก รองลงมา ธุรกิจมีการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวให้ไม่มากเกินไป และ ธุรกิจไม่มีส่วนในการทำลายระบบนิเวศวิทยาของพื้นที่ ตามลำดับ

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สำหรับความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้ ตัวแปรการบริหารงานตามมาตรฐาน

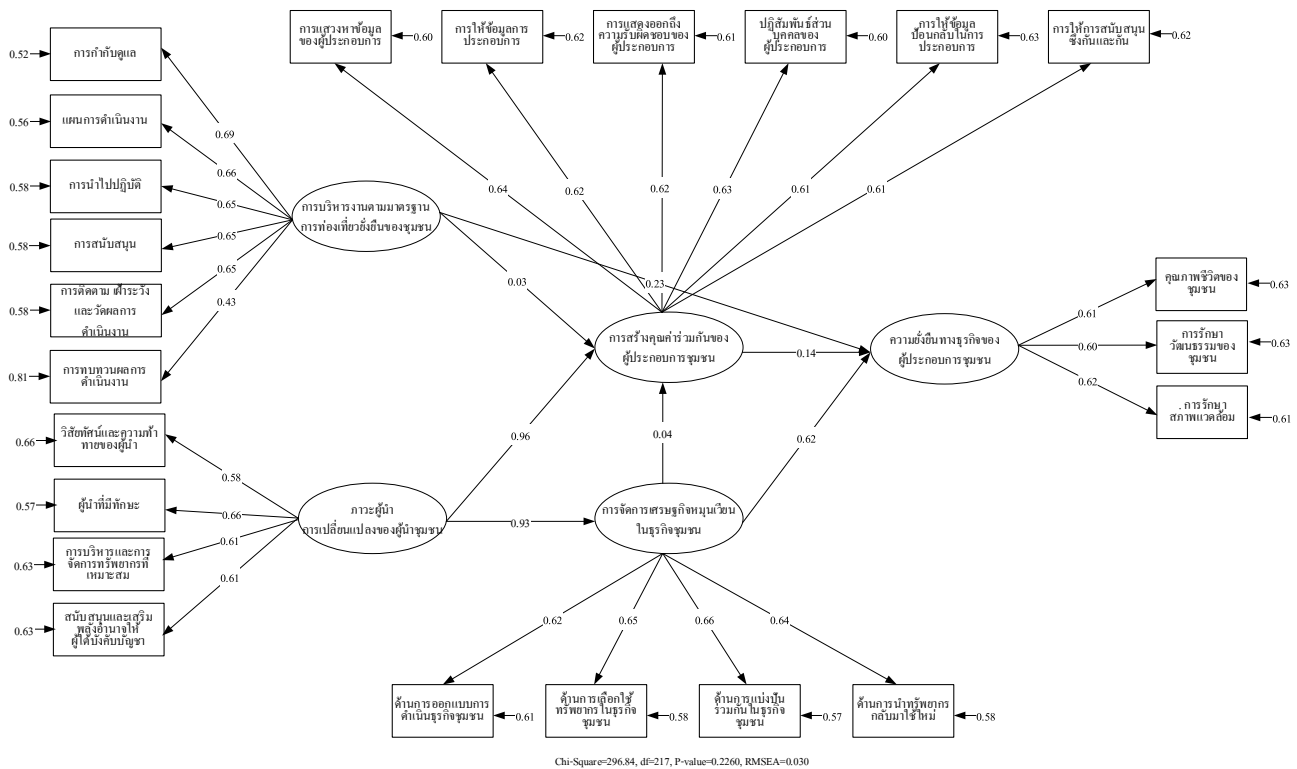
การท่องเที่ยวยั่งยืนของชุมชน ประกอบด้วย 1) การกำกับดูแล 2) แผนการดำเนินงาน 3) การนำไปปฏิบัติ 4) การสนับสนุน 5) การติดตาม เฝ้าระวัง และวัดผลการดำเนินงาน และ 6) การทบทวนผลการดำเนินงาน

ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์และความท้าทายของผู้นำ 2) ผู้นำที่มีทักษะ 3) การบริหารและการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม และ 4) สนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชา

ตัวแปรการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน ประกอบด้วย 1) การแสวงหาข้อมูลของผู้ประกอบการ 2) การให้ข้อมูลการประกอบการ 3) การแสดงออกถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ และ 4) ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ

ตัวแปรการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน 2) ด้านการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจชุมชน 3) ด้านการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจชุมชน และ 4) ด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่

และตัวแปรความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชน ประกอบด้วย 1) คุณภาพชีวิตของชุมชน 2) การรักษาวัฒนธรรมของชุมชน และ 3) การรักษาสภาพแวดล้อม โดยผลความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (หลังปรับโมเดล) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าไค-สแควร์ (X^2) มีค่า 296.84 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p\text{-value} = 0.26$ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X^2/df) = 1.36 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) = 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.95 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณ (RMSEA) = 0.03 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกค่า สามารถแสดงผลความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (หลังปรับโมเดล)

ผลการวิเคราะห์แบบแผนโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอนาคตของการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

จากภาพที่ 2 ผู้วิจัยได้ทดสอบอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อทดสอบและอธิบายสมมติฐานของการวิจัยประกอบด้วยอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าอิทธิพลของตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัย

ตัวแปร เชิงสาเหตุ (Antecedents)	ตัวแปรผล (Consequences)								
	การสร้างคุณค่าร่วมกัน ของผู้ประกอบการ			การจัดการเศรษฐกิจ หมุนเวียนในธุรกิจ			ความยั่งยืนทางธุรกิจ ของผู้ประกอบการ		
	ชุมชน			ชุมชน			ชุมชน		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของ ชุมชน	0.03	-	0.03				0.23	0.01	0.24
การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำ ชุมชน	0.96	0.03	0.99	0.93	-	0.93	-	0.72	0.72
การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน	-	-	-	-	-	-	0.14	-	0.14
การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน	0.04	-	0.04	-	-	-	0.62	0.01	0.63

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรเชิงสาเหตุและผลลัพธ์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่พัฒนาขึ้นมีค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม โดยเรียงลำดับตามสมมติฐานการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.23 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.24 ดังนั้น **จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1**

สมมติฐานที่ 2 การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.01 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.24 ดังนั้น **จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2**

สมมติฐานที่ 3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน และการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน และการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.72 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.72 ดังนั้น **จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3**

สมมติฐานที่ 4 การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจ

ชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.62 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.63 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4

สมมติฐานที่ 5 การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.01 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.63 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 5

สมมติฐานที่ 6 การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.14 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.14 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 6

ผลการคัดเลือกกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ AHP

ผลการคัดเลือกกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ AHP

จากขั้นตอนการดำเนินงาน สามารถแสดงผลการคัดเลือกกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งผลการวิเคราะห์น้ำหนักขององค์ประกอบกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยกระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (AHP) เพื่อเปรียบเทียบหาลำดับความสำคัญและหาค่าถ่วงน้ำหนักแต่ละองค์ประกอบของกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ผลดัชนีความสอดคล้องและค่าอัตราส่วนความสอดคล้องของกลยุทธ์และองค์ประกอบของกลยุทธ์ สรุปได้ดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์	องค์ประกอบของกลยุทธ์	ค่า Eigenvector	ผลคูณเมตริกซ์	ค่า vector ใช้สำหรับ เข้าสู่สูตร คำนวณค่า λ_{max}
การบริหารงานตาม มาตรฐานการ ท่องเที่ยวยั่งยืนของ ชุมชน	การกำกับดูแล	0.41	2.82	6.91
	แผนการดำเนินงาน	0.25	1.74	7.01
	การนำไปปฏิบัติ	0.15	1.04	6.95
	การสนับสนุน	0.09	0.58	6.33
	การติดตาม เฝ้าระวัง และวัดผลการดำเนินงาน	0.07	0.42	6.24
	การทบทวนผลการดำเนินงาน	0.03	0.22	6.27
ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของ ผู้นำชุมชน	วิสัยทัศน์และความท้าทายของผู้นำ	0.37	1.66	4.42
	ผู้นำที่มีทักษะ	0.16	0.69	4.40
	การบริหารและการจัดการทรัพยากรที่ เหมาะสม	0.10	0.39	4.04
การสร้างคุณค่า ร่วมกันของ ผู้ประกอบการชุมชน	สนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ ผู้ได้บังคับบัญชา	0.04	0.15	4.13
	การแสวงหาข้อมูลของผู้ประกอบการ	0.37	1.68	4.49
	การให้ข้อมูลการประกอบการ	0.16	0.70	4.37
	การแสดงออกถึงความรับผิดชอบของ ผู้ประกอบการ	0.09	0.35	4.09
	ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลของ ผู้ประกอบการ	0.05	0.19	4.09
	การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนใน ธุรกิจชุมชน	0.38	1.70	4.43
	ด้านการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจ ชุมชน	0.17	0.71	4.23
	ด้านการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจ ชุมชน	0.08	0.32	4.07
การจัดการเศรษฐกิจ หมุนเวียนในธุรกิจ ชุมชน	ด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่	0.04	0.14	4.05

ตารางที่ 4 ผลดัชนีความสอดคล้องและค่าอัตราส่วนความสอดคล้องของกลยุทธ์และองค์ประกอบของ
กลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐาน
ชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์	องค์ประกอบของกลยุทธ์	ค่า λ_{max}	ค่าดัชนีวัด ความ สอดคล้อง (C.I.)	ค่าความ สอดคล้อง (C.R.)
การบริหารงาน ตามมาตรฐานการ ท่องเที่ยวยั่งยืนของ ชุมชน	การกำกับดูแล			
	แผนการดำเนินงาน			
	การนำไปปฏิบัติ			
	การสนับสนุน	6.62	0.124	0.098
ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ของผู้นำชุมชน	การติดตาม เฝ้าระวัง และวัดผลการดำเนินงาน			
	การทบทวนผลการดำเนินงาน			
	วิสัยทัศน์และความท้าทายของผู้นำ			
	ผู้นำที่มีทักษะ			
การสร้างคุณค่า ร่วมกันของ ผู้ประกอบการ ชุมชน	การบริหารและการจัดการทรัพยากรที่ เหมาะสม	4.25	0.083	0.092
	สนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ ผู้ได้บังคับบัญชา			
	การแสวงหาข้อมูลของผู้ประกอบการ			
	การให้ข้อมูลการประกอบการ			
การจัดการ เศรษฐกิจ หมุนเวียนในธุรกิจ ชุมชน	การแสดงออกถึงความรับผิดชอบของ ผู้ประกอบการ	4.26	0.087	0.096
	ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ			
	การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจ ชุมชน			
	ด้านการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจชุมชน	4.20	0.065	0.072
	ด้านการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจชุมชน			
	ด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่			

จากตาราง ที่ 3 และ 4 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนความสอดคล้องของทุกด้านที่ได้มีค่าเท่ากับ
0.072 – 0.098 โดยมีค่าน้อยกว่า 0.10 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สอดคล้องในทุกมิติ จึงสรุปได้ว่า

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนดังกล่าวไป ใช้ได้จากนั้นได้มีการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละกลยุทธ์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละกลยุทธ์

กลยุทธ์	การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน	การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน	การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน	Eigenvector	ลำดับความสำคัญในแต่ละกลยุทธ์
การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน	0.61	0.73	0.48	0.39	0.37	1
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน	0.15	0.18	0.36	0.33	0.17	2
การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน	0.15	0.06	0.12	0.22	0.09	3
การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน	0.09	0.03	0.03	0.06	0.03	4
ผลรวม	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	

จากตารางที่ 5 จากการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญในแต่ละกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่สำคัญเรียงลำดับดังนี้ คือ การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน และการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน

สรุปและการอภิปรายผล

การศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน และความยั่งยืนทางธุรกิจในอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยว จากผลความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องของสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจากทดสอบอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีอิทธิพลรวมต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน เมื่อพิจารณาถึงการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนนั้น พบว่า ควรมีการให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชา ด้วยการแก้ปัญหาและตัดสินใจที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานของธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร่วมกับการสร้างกระบวนการให้บุคลากรในธุรกิจได้ดึงเอาความสามารถของตนออกมาใช้ในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสนับสนุนให้บุคลากรในธุรกิจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรในธุรกิจ ได้สอดคล้องกับ Gaetano, Emmanouil, Tiziana, Silvia and Kerry (2020) ได้มีการศึกษาลักษณะแนวโน้มของนักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่าทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติของแต่ละบุคคล และผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายควรที่จะต้องพิจารณาลักษณะเหล่านี้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเงินลงทุน นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าแนวโน้มของนักท่องเที่ยวมีความสนใจในประสบการณ์การท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะต้องมีการจัดการทรัพยากรทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างระมัดระวัง

หากพิจารณาถึงการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน ควรมีการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจ มุ่งเน้นการเกิดของเสียให้น้อยที่สุด รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ทำมาจากวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ และมีการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจชุมชน โดยหากกิจกรรมใดในธุรกิจสามารถใช้งานร่วมกันกับกิจกรรมของผู้ประกอบการอื่นได้ จะเลือกใช้บริการรูปแบบนั้น และมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับผู้ประกอบการอื่น เพื่อให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ได้สอดคล้องกับ Fernando, J'essica, Eduardo and Ant'onio (2020) ด้วยการประเมินมาตรฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนผ่านมุมมองจากอุตสาหกรรมท้องถิ่น (Local Industry) ข้อเสนอจากการศึกษานี้คือการประยุกต์ใช้ความยั่งยืนจากภายนอกเป็นแนวทางใหม่แบบบูรณาการจากล่างขึ้นบนของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากเจ้าของพื้นที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการแบบปรับตัว และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และการวิจัยในอนาคตควรตรวจสอบความเป็นไปได้ และขีดความสามารถของความยั่งยืนจากภายนอก เพื่อเปลี่ยนการพัฒนาท้องถิ่นจากสถานะของชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลการคัดเลือกกลยุทธ์การจัดการความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ AHP พบว่ากลยุทธ์ที่สำคัญเรียงลำดับดังนี้ คือ การบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวยั่งยืนของชุมชน การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน การสร้างคุณค่าร่วมกันของผู้ประกอบการชุมชน และการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน โดยในด้านการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวยั่งยืนของชุมชนควรมีการดำเนินงานที่สำคัญใน 2 องค์ประกอบหลัก คือ การกำกับดูแล ด้วยการมีทิศทางจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของชุมชนในพื้นที่ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับกำกับดูแลการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มธุรกิจ ร่วมกับการมีแผนการดำเนินงาน ในการเตรียมความพร้อมลดผลกระทบจากการผันแปรของฤดูกาลท่องเที่ยวตามความเหมาะสม เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ ชุมชน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และมีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ ความปลอดภัย และคุณภาพ ชีวิตของชุมชนในพื้นที่ สอดคล้องกับ Jamnongchob, Lertkulprayad & Klaykaew (2016) ได้จัดทำกลยุทธ์การเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่ากลยุทธ์ในการเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของจังหวัดชลบุรี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ประกอบด้วย กลยุทธ์การเพิ่มมูลค่า กลยุทธ์ความหลากหลาย และกลยุทธ์การสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน พบองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ นำมาสู่ข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. เนื่องจากผู้ประกอบการชุมชนที่อยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องมีการใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีการใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ผู้ประกอบการควรมีการมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับผู้ประกอบการอื่น เพื่อให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจ มุ่งเน้นการเกิดของเสียให้น้อยที่สุด รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ทำมาจากวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ และมีการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจชุมชน
2. ด้านการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ควรมีการให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนและเสริมพลังอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชา ด้วยการแก้ปัญหาและตัดสินใจที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานของธุรกิจโดย

ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร่วมกับการสร้างกระบวนการให้บุคลากรในธุรกิจได้ดึงเอาความสามารถของตนออกมาใช้ในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสนับสนุนให้บุคลากรในธุรกิจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรในธุรกิจ

3. ด้านการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน ควรมีการเลือกใช้ทรัพยากรในธุรกิจ มุ่งเน้นการเกิดของเสียให้น้อยที่สุด รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ทำมาจากวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ และมีการแบ่งปันร่วมกันในธุรกิจชุมชน โดยหากกิจกรรมใดในธุรกิจสามารถใช้งานร่วมกันกับกิจกรรมของผู้ประกอบการอื่นได้ จะเลือกใช้บริการรูปแบบนั้น และมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับผู้ประกอบการอื่น เพื่อให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนควรมีการดำเนินงานที่สำคัญใน 2 องค์ประกอบหลัก คือ การกำกับดูแล ด้วยการมีทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของชุมชนในพื้นที่ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับกำกับดูแลการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มธุรกิจ ร่วมกับการมีแผนการดำเนินงาน ในการเตรียมความพร้อมลดผลกระทบจากการผันแปรของฤดูกาลท่องเที่ยวตามความเหมาะสม เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ ชุมชน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และมีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ ความปลอดภัย และคุณภาพ ชีวิตของชุมชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการศึกษาความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากฐานชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน พบองค์ประกอบ ด้านการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ด้านการจัดการเศรษฐกิจหมุนเวียนในธุรกิจชุมชน และด้านการบริหารงานตามมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชน เนื่องด้วยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น การศึกษาวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาตัวแปรด้านของทุนชุมชนเพิ่มเติม ในด้านของทุนทางทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน มาเป็นตัวแปรในการวิจัยที่สำคัญในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- André, A. L., João, de D., Rodrigues, G., & Paulo, R. da S. M. (2015). Proposal for using AHP method to evaluate the quality of services provided by outsourced companies. *Procedia Computer Science*, 55(2015), 715 – 724.
- Arrobas, F., Ferreira, J., Brito-Henriques, E., & Fernandes, A. (2020). Measuring tourism and environmental sciences students' attitudes towards sustainable tourism. *Journal of hospitality, leisure, sport & tourism education*, 27(100273), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2020.100273>
- Auareesuksakun, A., & Chantuk, T. (2016). Transformational Leadership: Changing Challenges to Achieve Organization Sustainability. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 845 – 860.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Cabiddu, F., Lui, T. W., & Piccoli, G. (2013). Managing value co-creation in the tourism industry. *Annals of Tourism Research*, 42(July 2013), 86–107.
- Chatthama, K. (2015). *A Study of Value Added Approach in Hostel Development in Bangkok*. A Thesis submitted in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of Master of Architecture Architecture Faculty of Architecture and Planning Thammasat University.
- Chompoonoi, S. (2018). *The Study of An Additional Value for a Community Based Tourism, The Case Study of Ban Chang, Udon Thani*. National Defense College National Defense Course, Class 60.
- Chuaikrut, C., Phusanam, A., & Dejmanee, O. (2020). Factors Affect to Tourist Behavior of Thai Teenagers after Invasion of Covid-19. *Neu Academic and Research Journal*, 10(3), 187-201.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essential of Psychological Testing*. New York: Harper&Row.
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (2018). *Sustainable Tourism Management Standard*. Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization).

- Designated Areas for Sustainable Tourism. (2018). *Sustainable Tourism Management Standards*. Designated Areas for Sustainable Tourism.
- Einarsson, S., & Sorin, F. (2020). *Circular Economy in travel and tourism: A conceptual framework for a sustainable, resilient and future proof industry transition*. CE360 Alliance.
- Freeman, R.E. (1984). *Strategic Management A Stakeholder Approach*. Pitman, Boston.
- Gaetano, G., Emmanouil, T., Tiziana, L., Silvia, F., & Turner. R. K. (2020). Prospective tourist preferences for sustainable tourism development in Small Island Developing States. *Tourism Management*, 82(2021), 104178.
- Gronroos, C. (2008). Service Logic Revisited: Who Creates Value? And Who Co-Creates? *European Business Review*, 20(4), 298-314.
- Gundlach, G. T. (2005). The American Marketing Association's New Definition of Marketing: Perspectives on Its Implications for Scholarship and the Role and Responsibility of Marketing and Society. in 2005 Marketing and Public Policy Conference Proceedings, Vol. 15, Jeff Langenderfer, Don Lloyd Cook, and Jerome D. Williams, eds. Chicago: American Marketing Association, 1-3.
- Hadadian, A. R., & Rasoulilian, A. (2017). Using Analytic Hierarchy Process (AHP) for selecting the Appropriate Country for Economic Integration (Case of Iran's Foreign Trade with OIC Countries). *International Research Journal of Finance and Economics*, 162(2017), 24-32.
- Hair, J. F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th ed.). New Jersey: Pearson Education
- Jamnongchob, A. , Lertkulprayad, L. , & Klaykaew, K. K. (2016) . Competitive Advantage Enhancement Strategy for Ecotourism Attractions in Chonburi Province to Attract Incentive Tourists. *Humanities and Social Sciences Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 7(1), 153-172.
- John, K., Andrew, D., & Martin, T. (2013). Examining the Role of Transformational Leadership of Portfolio Managers in Project Performance. *International Journal of Project Management*, 31(4), 485-497.

- Kaewchoo, P. (2020). *Factors Influencing Change in New Normal Tourism Behavior After Covid-19*. Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University.
- Kaosa-Ard, et al. (2021). *Strategies for Research and Development for Tourism after COVID-19*. Administration and Capital Management Unit for Enhancing the Competitiveness of The Country.
- Lan-Huong Thi Pham & Bao Quoc Truong-Dinh (2018). An Exploratory Study of The Perception of Co-creation Experience in The Tourism Industry: A Case Study in Danang City, Vietnam. *Academy of Marketing Studies Journal*, 22(3), 272-278.
- Ministry of Tourism and Sports. (2020). *COVID-19 and its impact on Thai tourism Thailand's tourism situation*. Quarter 1/2020. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports.
- Nina, K. P., Joar, V., & Tove I. D. (2013). Value Co-Creation Significance of Tourist Resources. *Annals of Tourism Research*, 42(2013), 240–261.
- Paladahan, P., & Phrapinit, P. (2016). The opinion of entrepreneurs to the development of sustainable tourism guidelines for local government in Tha-Li district, Loei province. *Research and Development Journal Loei Rajabhat University*, 11(37), 47-56.
- Paul, M.M. (1997). *Psychology Applied to Work An Introduction to Industrial and Organization Psychology*. (5th ed.), California: Brooks/Cole.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage : Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press. New York.
- Prahalad, C.K., & Ramaswamy, V. (2004). Co-creating unique value with customers. *Strategy and Leadership*, 32(3), 4-9.
- Schiavone, M., et al. (2014). A combined chemical and enzymatic method to determine quantitatively the polysaccharide components in the cell wall of yeasts. *FEMS Yeast Res*, 14(6), 933-47.
- Saenkam, B. (2021). The Behavior of Thai Tourists after COVID 19 Situations. *Journal of Liberal Arts and Service Industry*, 4(1), 160-167.
- Sriwilai, S., & Thongsri, R. (2021). The Effects of the Spread of COVID-19 Pandemic on Thai Tourism. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(8), 405-416.

- Tadawattanawit, S. (2020). The Effect of Value Co-creation Behavior on Satisfaction and Brand Image of Higher Education Institutions in The Hospitality Industry. *Dusit Thani College Journal*, 14(2), 502-517.
- Tadasirichoke, P. (2020). *Adaptive Strategy of Hotel Management During Coronavirus (Covid-19) Pandemic Situation : A Case Study of the Patra Hotel - Rama 9*. Thesis for Master of Arts (Public and Private Management) Graduate School, Silpakorn University.
- Tansirikongkol, W. (1999). *AHP : The most popular decision-making process in the world*. Bangkok : Graphic and Printing Center.
- Tongrit, W. (2020). *Impact Of Covid-19 On The Nature Environment And Tourism*. Master of Science (Environmental Management). National Institute of Development Administration.
- Wongsarawit, P. (2018). *Circular Economy*. Prachachat online business. Received From: <https://www.prachachat.net/columns/news-169313>
- Xavier, F., Rosa, E., Alkmini, G., & Wen, (Stella) T. (2020). Value co-creation in sustainable tourism: A service-dominant logic approach. *Tourism Management*, 82(2021), 1-13.
- Xiao- Hua, W. , & Jane, M. H. (2012). A Multilevel Study of Transformational Leadership, Identification, and Follower Outcomes. *The Leadership Quarterly*, 23(5), 775–790.